

РОЗДІЛ 4

ПОЛІТИЧНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНИХ СИСТЕМ ТА ГЛОБАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

УДК 321

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2024.39.12>

РОЛЬ ТА МІСЦЕ НАТО В СИСТЕМІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ БЕЗПЕКИ

NATO'S ROLE AND PLACE IN THE EUROPEAN SECURITY SYSTEM

Біляк А.С.,*студентка V курсу факультету міжнародних відносин
Інституту гуманітарних та соціальних наук Національного університету «Львівська політехніка»***Рослонь Д.Т.,***кандидат політичних наук,
асистент кафедри політології та міжнародних відносин
Інституту гуманітарних та соціальних науки Національного університету «Львівська політехніка»*

У статті автор розглядає важливу роль та місце НАТО в системі європейської безпеки, зокрема акцентуючи увагу на його впливі на безпекові координати як країн-членів Альянсу, так і європейських держав, що не входять до його складу. НАТО, будучи одним із основних інститутів колективної безпеки, виконує ключову функцію в процесах формування стратегічних пріоритетів у сфері оборони на європейському континенті. Він є важливим чинником у забезпеченні стабільності та взаємної безпеки серед країн-членів. Зокрема, для держав, які входять до складу Альянсу, НАТО є основним елементом їх зовнішньої політики, а також гарантованою основою для їхньої національної безпеки. Альянс допомагає координувати дії з оборони в умовах сучасних глобальних загроз, зокрема тероризму, кібернападів та військових агресій. Для країн, що не є членами НАТО, Альянс виступає важливим фактором стабільності, визначаючи певні рамки для співпраці та надаючи певні гарантії безпеки від зовнішніх загроз, що, безсумнівно, має позитивний вплив на безпекову ситуацію в регіоні. Особливу увагу стаття приділяє позиції НАТО щодо російсько-українського конфлікту, який має значний вплив на європейську безпеку та геополітичну ситуацію в світі. Альянс чітко заявив про свою підтримку суверенітету та територіальної цілісності України, надаючи їй політичну, економічну та військову підтримку. Це включає в себе постійну підтримку через санкції, розширену допомогу в області модернізації збройних сил України, а також тренування та підготовку військових підрозділів для відбиття агресії. У той же час, НАТО намагається уникати прямого військового втручання у конфлікт, зберігаючи стратегічну обережність і, одночасно, продовжуючи посилювати свої оборонні можливості на східному фланзі, у тому числі через розгортання додаткових сил та засобів у країнах Балтії, Польщі та Румунії. Це підкреслює позицію Альянсу, який прагне зберегти мир, не дозволяючи ескалації конфлікту до глобального рівня. Такий підхід ставить НАТО в центр геополітичних суперечок, де важливо правильно балансувати між підтримкою України та стримуванням ескалації напруженості з Росією, що є складним, але необхідним завданням для забезпечення довгострокової стабільності в Європі. Таким чином, роль НАТО в системі європейської безпеки є багатогранною та складною, адже Альянс мусить вирішувати цілу низку стратегічних завдань, що включають як безпеку своїх членів, так і безпеку європейських держав, що залишаються поза межами Альянсу, у контексті глобальних викликів.

Ключові слова: НАТО, європейська безпека, російсько-український конфлікт, оборонна стратегія, військова політика.

The article examines the important role and place of NATO in the European security system, particularly focusing on its influence on the security coordinates of both NATO member states and European countries that are not part of the Alliance. NATO, as one of the main institutions of collective security, plays a key role in shaping strategic priorities in the field of defense on the European continent. It is an important factor in ensuring stability and mutual security among member states. In particular, for countries that are members of the Alliance, NATO is a fundamental element of their foreign policy, as well as a guaranteed foundation for their national security. The Alliance helps coordinate defense actions in the face of contemporary global threats, including terrorism, cyberattacks, and military aggression. For countries that are not NATO members, the Alliance serves as an important factor of stability, setting certain frameworks for cooperation and providing specific security guarantees against external threats, which undoubtedly has a positive impact on the security situation in the region. The article pays particular attention to NATO's position on the Russian-Ukrainian conflict, which has a significant impact on European security and the geopolitical situation worldwide. The Alliance has clearly expressed its support for Ukraine's sovereignty and territorial integrity, providing political, economic, and military assistance. This includes ongoing support through sanctions, expanded assistance in the modernization of Ukraine's armed forces, as well as training and preparing military units to counter aggression. At the same time, NATO seeks to avoid direct military intervention in the conflict, maintaining strategic caution while continuing to strengthen its defense capabilities on

the eastern flank, including the deployment of additional forces and resources in the Baltic states, Poland, and Romania. This highlights the position of the Alliance, which seeks to maintain peace and avoid escalating the conflict to a global level. Such an approach places NATO at the center of geopolitical disputes, where it is crucial to balance supporting Ukraine and deterring the escalation of tensions with Russia, a complex but necessary task for ensuring long-term stability in Europe. Thus, NATO's role in the European security system is multifaceted and complex, as the Alliance must address a range of strategic tasks that include both the security of its members and the security of European countries outside the Alliance, in the context of global challenges.

Key words: NATO, European security, Russian-Ukrainian conflict, defense strategy, military policy.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобальних геополітичних змін, зокрема через загострення російсько-української війни, НАТО опиняється в центрі важливих стратегічних викликів. Альянс має не лише зміцнювати оборонні позиції на сході Європи, а й балансувати між підтримкою суверенітету та територіальної цілісності України і запобіганням всебічних перемог Росії на фронті. У контексті цього постає питання про ефективність і межі впливу НАТО на стабільність європейського континенту, враховуючи складну політичну ситуацію та різні підходи до безпеки серед держав-членів Альянсу та країн, що не є його частиною. Водночас важливим є визначення ролі НАТО у формуванні стратегії безпеки Європи на фоні нових глобальних загроз.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. у темі ролі НАТО в системі європейської безпеки показує різноманітність підходів і поглядів на цей важливий аспект міжнародних відносин. Останнім часом спостерігається значний інтерес до вивчення впливу НАТО на глобальну стабільність, особливо в контексті війни між Росією та Україною. Дослідники зосереджуються на вивченні трансформації стратегічних пріоритетів Альянсу після анексії Криму Росією у 2014 році, а також після початку повно масштабного вторгнення Росії в Україну у 2022 році. Сучасні роботи звертаються до питання адаптації НАТО до нових викликів, таких як гібридні війни, кіберзагрози та зміна глобальних політичних реалій, а також ролі НАТО в забезпеченні безпеки країн-сусідів, таких як Україна, Молдова та Грузія, які не є членами Альянсу, але активно співпрацюють із ним. Було проаналізовано праці таких дослідників, як-от N. Megoan[17], P. Балабан[2], Папп В. В.[7], Ерфан С. А.[7] та ін.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Попри численні публікації та аналітичні матеріали, пов'язані з даною тематикою, залишаються аспекти, які або недостатньо розкриті, або потребують подальшого уточнення в умовах динамічних змін сучасного міжнародного порядку. Зокрема, ефективність діяльності Альянсу на європейському континенті, що включає в себе характеристику його взаємодії з країнами-членами, а також висвітлення особливостей відносин Росія-НАТО в контексті російської збройної агресії на території України. Актуальним також є дослідження питання співпраці України та

НАТО в контексті можливого вступу нашої країни до складу Альянсу в майбутньому.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Ця стаття ставить ціль проаналізувати роль НАТО в європейській безпеці, зокрема його вплив на безпеку країн-членів та європейських держав, що не входять до Альянсу. Окремо розглянути потрібно стратегії НАТО у відповідь на геополітичні виклики, зокрема російсько-українську війну, а також особливості балансу між військовими і дипломатичними підходами Альянсу для збереження стабільності в Європі та запобігання ескалації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливість даної теми підкреслюється її актуальністю для розуміння сучасних міжнародних відносин і політичних процесів, особливо в умовах змін у геополітичному контексті та еволюції загроз. Подальші дослідження необхідні для аналізу нових викликів і оцінки ефективності НАТО у сучасних умовах.

НАТО складається з 32 країн, але активно співпрацює з понад 40 партнерами та міжнародними організаціями, що не є його членами. Це партнерство зміцнює безпеку поза межами Альянсу, підвищуючи стійкість самої організації. НАТО взаємодіє з партнерами в різних сферах, від політики до безпеки, зокрема в боротьбі з тероризмом і зміною клімату. Така співпраця сприяє покращенню безпеки для всіх учасників і міжнародної спільноти [17]. Роль НАТО в забезпеченні безпеки є важливою як для країн-членів Альянсу, так і для європейських держав, що не є його частиною, адже Альянс суттєво впливає на стабільність і оборону в Європі.

Для держав, що входять до НАТО, цей Альянс є основним гарантом їхньої колективної безпеки. Члени Альянсу можуть покладатися на взаємну підтримку в разі зовнішньої агресії, що забезпечує їм додаткові гарантії захисту. НАТО також створює умови для розвитку військової співпраці між країнами-членами, організовуючи спільні навчання та операції, що сприяє зміцненню оборонних спроможностей учасників.

Надаючи можливості для співпраці через програми партнерства або оборонні угоди НАТО забезпечує безпеку країн, що не є його членами. Співпраця з Альянсом допомагає країнам розробляти стратегії національної безпеки та запобігати зовнішнім загрозам.

Військова присутність НАТО на східних кордонах є складовою стратегії стримування. У останні роки Альянс посилив свою присутність, розгорнувши багатонаціональні групи в країнах, таких як Болгарія, Латвія, Литва, Польща та Румунія, а також залучив додаткові ресурси для забезпечення безпеки від Балтійського до Чорного моря. Ці кроки свідчать про рішучість Альянсу захищати своїх членів і їхні території [16]. Значення військової присутності НАТО у Східній Європі зросло, особливо на тлі змін у безпековій ситуації в євroatлантичному регіоні після незаконної анексії Криму Росією в 2014 році та її повномасштабного вторгнення в Україну в 2022 році. НАТО відповів на ці виклики значним збільшенням готовності своїх збройних сил до оборони і захисту членів Альянсу [17]. Посилена передова присутність НАТО включає в себе вісім багатонаціональних бойових груп, які створюються на основі волонтерства, можливостей країн-учасниць та ротаційного принципу. Ці підрозділи взаємодіють з національними силами самооборони і підтримують постійну присутність у країнах їхнього дислокування, забезпечуючи готовність до дій у разі потреби. Кожна з бойових груп має унікальні характеристики, зокрема чисельність і склад, що визначаються залежно від специфіки географічного розташування та можливих загроз, що є свідченням їх військової доцільності. На північному сході Європи (Естонія, Латвія, Литва та Польща) розташовано чотири бойові групи НАТО, які підпорядковуються багатонаціональному корпусу «Північний схід», центральний штаб якого знаходиться у Щецині, Польща. Для координації тренувальних заходів створено два штаби на рівні дивізії. Багатонаціональна дивізія «Північний схід», яка базується в Польщі, з грудня 2018 року активно співпрацює з підрозділами Польщі та Литви. У жовтні 2020 року був сформований штаб дивізії «Північ», що знаходиться в Латвії та Данії, і взаємодіє з бойовими групами в Естонії та Латвії. Для південно-східного регіону Європи багатонаціональні дивізії «Центр» в Угорщині та «Південний схід» у Румунії координують чотири бойові групи в Болгарії, Угорщині, Румунії та Словаччині.

Додатково, різноманітні заходи, що впроваджуються країнами-членами Альянсу на національному рівні, навіть якщо вони формально не входять до складу передової присутності НАТО, сприяють зміцненню зусиль НАТО на східному фланзі Альянсу [5].

НАТО має стратегію оперативного підкріплення, що дозволяє швидко переміщувати сили з найвищим рівнем готовності. Це включає оперативно-тактичні сили, Сили реагування НАТО, національні сили з підвищеною готовністю та підрозділи з важким обладнанням. Стратегія спря-

мована на зміцнення обороноздатності передових підрозділів Альянсу в країнах-членах.

Посилення військової присутності НАТО в Східній Європі є відповіддю на агресивну політику Росії, яка загрожує стабільності в євroatлантичному регіоні.

Росія стала основною і найбільш реалістичною загрозою для безпеки членів НАТО, а також для миру і стабільності в регіоні [5]. На саміті в Вельсі у вересні 2014 року країни-члени НАТО дійшли згоди щодо Плану дій по готовності, метою якого є забезпечення швидкого реагування на фундаментальні зміни у безпековому середовищі на межах Альянсу та в більш широкому контексті [8]. На основі рішень, ухвалених на Варшавському саміті НАТО 2016 року, країни-члени Альянсу визначили низку додаткових кроків для зміцнення стратегічних позицій НАТО в аспектах стримування та оборони, а також для розширення стабільності й посилення безпеки поза межами території Альянсу. Одним із ключових рішень стало впровадження посиленої передової присутності на північному сході та індивідуально визначеної передової присутності на південному сході, що стало найбільшим кроком у зміцненні колективної оборони НАТО за останні десятиліття. Відповідно до рішень, ухвалених на Варшавському саміті, до липня 2017 року було розгорнуто багатонаціональні бойові групи в Естонії, Латвії, Литві та Польщі [3].

Країни НАТО посилити свою військову активність на південному сході, створивши спеціальну присутність на суші, в повітрі та на морі, зокрема для покращення ситуаційної обізнаності, підвищення оперативної сумісності та реактивності збройних сил. У відповідь на дії Росії в Чорному морі, у листопаді 2018 року НАТО ухвалило рішення посилити присутність у цьому регіоні та збільшити підтримку Грузії та України, зокрема через навчання для військово-морських сил і берегової охорони та частіші візити до портів.

Після вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року, НАТО розгорнуло додаткові сили в Східній та Південно-Східній Європі. Це включало збільшення кількості кораблів, літаків та особового складу, підвищення боєготовності та посилення військово-морської присутності в Балтійському і Середземному морях. Також було вперше розгорнуто підрозділи Сил реагування НАТО вищого ступеня готовності в Румунії [13]. На позачерговому саміті НАТО, який відбувся в Брюсселі 24 березня 2022 року, лідери країн Альянсу ухвалили рішення про розгортання чотирьох нових багатонаціональних бойових груп в Болгарії, Угорщині, Румунії та Словаччині. Це рішення спричинило зростання чисельності стаціонарних військ НАТО, ефективно подвоюючи її на східному фланзі Альянсу, що тепер простягається

від Балтійського моря на півночі до Чорного моря на півдні [13].

На Вільнюському саміті НАТО у 2023 році члени Альянсу затвердили нові регіональні оборонні плани, що значно підвищують узгодженість між колективними і національними планами оборони, включаючи аспекти збройних сил, оборонної позиції, спроможностей, а також командування і управління [10]. Передова присутність НАТО демонструє солідарність, рішучість і оперативну готовність Альянсу реагувати на будь-яку агресію. Завдяки навчанням і тренуванням, військовий персонал держав-членів Альянсу здобуває досвід спільних дій, що сприяє підвищенню боєготовності та оперативної сумісності. Ситуація у сфері безпеки в євроатлантичному регіоні постійно змінюється, з'являються нові загрози та виклики, що враховуються при плануванні діяльності НАТО. Альянс має підтримувати стабільну та ефективну оборонну позицію, при цьому всі заходи повинні залишатися оборонними, пропорційними і відповідати міжнародним зобов'язанням.

Військова присутність НАТО на східних кордонах Альянсу є основою стратегії стримування, особливо після анексії Криму Росією в 2014 році та її вторгнення в Україну в 2022 році. Україна вже давно мала важливу роль у світовій безпеці, хоча її значення часто залишалося непоміченим. Сьогодні країна знаходиться на передовій нового суперництва великих держав, яке, як очікують аналітики, буде домінувати в міжнародних відносинах у найближчі десятиліття. [1]. Через рік після початку повномасштабної війни багато аналітиків з питань оборони і зовнішньої політики визнали цей крок як серйозну стратегічну помилку президента Росії Володимира Путіна. Багато експертів не очікують швидкого дипломатичного вирішення конфлікту і, натомість, визнають високу ймовірність подальшої ескалації, яка може включати загрозу використання Росією ядерної зброї. Війна значно прискорила прагнення України стати частиною західних політичних структур, зокрема Європейського Союзу (ЄС) та НАТО.

Позиція НАТО щодо російсько-українського конфлікту характеризується наступними особливостями [2]:

1. НАТО підтримує незмінну позицію щодо територіальної цілісності та суверенітету України, визнаючи її міжнародно визнані кордони, включаючи анексований Росією Крим та райони, де тривають бойові дії на сході країни.

2. НАТО виступає за мирне вирішення конфлікту, закликаючи до діалогу та поваги міжнародних норм, співпрацюючи з ЄС та ОБСЄ для пошуку шляхів врегулювання.

3. Альянс забезпечує безпеку своїх членів і підтримує стабільність інших держав, що можуть постраждати від агресії Росії.

4. НАТО рішуче засуджує агресію проти України та підтримує її територіальну цілісність.

Альянс вживає заходів для захисту своїх членів і допомагає Україні у військових реформах і зміцненні оборони.

В цілому, позиція НАТО спрямована на підтримку міжнародних норм, суверенітету та мирного вирішення конфліктів [4]. НАТО рішуче засуджує агресивну війну, яку Росія розпочала проти України, називаючи її незаконною, безпідставною та неспровокованою. Така військова агресія не тільки завдає серйозної шкоди євроатлантичній безпеці, а й має далекосяжні негативні наслідки для глобальної стабільності. Це є явним порушенням міжнародного права, що підриває основи міжнародного порядку, заснованого на принципах суверенітету, територіальної цілісності та неприпустимості застосування сили для зміни кордонів держав. Дії Росії загрожують не лише безпеці України, а й викликають стурбованість міжнародної спільноти щодо майбутнього розвитку ситуації в регіоні та світі. НАТО підтримує принципи мирного співіснування та працює над відновленням справедливого миру, що базується на міжнародних нормах і правах людини. Члени Альянсу, відповідно до резолюцій Генеральної Асамблеї ООН, вимагають від Росії негайного припинення війни, зупинення агресії проти України та повного виведення своїх сил з її території. [7]. Крім того, держави-члени НАТО рішуче закликають Росію поважати міжнародне гуманітарне право та гарантувати безперешкодний доступ гуманітарної допомоги всім, хто її потребує. Напад Росії на Україну не може залишитися без наслідків, особливо враховуючи численні військові злочини та варварські дії, такі як напади на мирних жителів і знищення цивільної інфраструктури, що залишає мільйони українців без доступу до основних послуг.

Війна Росії проти України має серйозний вплив на навколишнє середовище, ядерну безпеку та енергетичну і продовольчу безпеку, що вже відчувається по всьому світу. Вона негативно позначається на глобальній економіці та добробуті мільярдів людей. Члени НАТО разом з Україною засуджують вихід Росії з Чорноморської зернової угоди та спроби заблокувати експорт української сільськогосподарської продукції, важливої для продовольчої безпеки. НАТО працює над відновленням зернового експорту, щоб пом'якшити наслідки блокади [9]. З початку незаконної анексії Криму Росією в 2014 році і подальшої агресії на сході України, НАТО твердо підтримує суверенітет і територіальну цілісність України в межах її міжнародно визнаних кордонів, які включають її територіальні води.

НАТО також продовжує активно засуджувати агресивну політику Росії та її дестабілізуючі дії в Східній Україні і Чорноморському регіоні, які

тривають з 2014 року. Відтоді Альянс посилив свою військову присутність у Чорному морі та значно розширив співпрацю з Україною та Грузією, зокрема в сфері морської безпеки, щоб протидіяти загрозам, що виходять від Росії в цьому стратегічно важливому регіоні. Переважна більшість голосів у Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй за засудження спроб Росії анексії надіслали чітке та рішуче повідомлення про те, що Росія ізольована та що світ підтримує Україну, захищаючи заснований на правилах міжнародний порядок [12]. Після незаконної анексії Криму Росією в 2014 році країни-члени НАТО ухвалили рішення припинити всю практичну цивільну та військову співпрацю з Росією, залишивши відкритими лише політичні та військові канали для комунікації. У відповідь на вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року НАТО запровадив санкції для обмеження ресурсів російської військової машини. Союзники продовжують використовувати ці заходи, щоб чинити тиск на Кремль. З 2014 року в рамках Комісії Україна-НАТО проводяться консультації, оскільки Україна стикається з загрозами для своєї територіальної цілісності, політичної незалежності та безпеки. Засідання Комісії були проведені після агресії Росії в Криму та на сході України, а також у зв'язку з інцидентами в Керченській протоці і нарощуванням військ Росії на кордонах України. Крім того, засідання відбулися в січні та лютому 2022 року після загострення ситуації і початку війни. У липні 2023 року на Вільнюському саміті Комісію було перетворено на Раду Україна-НАТО, що продемонструвало зміцнення політичних зв'язків та дедалі більшу інтеграцію України з НАТО [14].

На Варшавському саміті НАТО у 2016 році було ухвалено рішення про підтримку України через Комплексний пакет допомоги (САР), метою якого є зміцнення здатності України гарантувати свою безпеку та здійснювати реформи відповідно до стандартів НАТО, євроатлантичних принципів і кращих міжнародних практик [15]. В рамках Комплексного пакету допомоги (САР) НАТО протягом багатьох років активно сприяло модернізації та розвитку сектора безпеки і оборони України. Це включало не лише стратегічні консультації, які надавалися через Представництво НАТО в Україні, а й практичну допомогу через низку спеціалізованих програм і ініціатив з розвитку потенціалу. Завдяки таким ініціативам НАТО змогло значно зміцнити можливості та стійкість українського сектору безпеки, зокрема підвищити його здатність протистояти різноманітним гібридним загрозам, з якими країна зіткнулася після початку російської агресії. НАТО надавало Україні підтримку через навчання особового складу, постачання обладнання та розвиток ключових спроможностей для оборони. З 2014 року створено кілька

трасових фондів, які забезпечують фінансові й матеріальні ресурси для посилення оборонного потенціалу України в таких важливих сферах, як кібербезпека, логістика та медична підтримка. Ця допомога дозволила Україні здійснити реформи в оборонному секторі та підвищити здатність до самозахисту, а також покращити взаємодію з міжнародними партнерами в умовах постійної загрози з боку Росії [15]:

- ініціативу з покращення командування, управління зв'язку та комп'ютерних систем (С4), яка надає Україні підтримку в реорганізації та модернізації її структур, а також розвитку здатності ефективно використовувати технології для зв'язку та управління в умовах сучасних загроз;

- програму медичної реабілітації, спрямовану на вдосконалення української системи медичних послуг для надання довгострокової підтримки пацієнтам, зокрема військовослужбовцям, які перебувають на службі або повернулися з фронту, а також цивільному персоналу, залученому до оборони та безпеки, з акцентом на стійкість і доступність медичних послуг;

- програму професійного розвитку, яка підтримує зростання кваліфікації цивільних працівників у сфері оборони та безпеки України, забезпечуючи підвищення їхніх знань і навичок для ефективної роботи в сучасних умовах безпеки та оборони.

Завершені трасові фонди також надали значну підтримку Україні в ряді важливих напрямків, зокрема в процесах переходу військовослужбовців до цивільної кар'єри, знешкодження вибухонебезпечних предметів (EOD) і боротьби з саморобними вибуховими пристроями (С-IED), ліквідації стрілецької зброї та легкого озброєння (SALW), а також знищення боєприпасів, протипіхотних мін і звичайних боєприпасів. Також було підтримано управління безпекою запасів боєприпасів, безпечне захоронення радіоактивних відходів, рекультивацию земель, кібербезпеку, а також розвиток логістичних та стандартних процедур.

На Мадридському саміті НАТО в 2022 році країни Альянсу погодилися зміцнити Комплексний пакет допомоги (САР) і надати Україні додаткову підтримку. Посилений САР включає в себе не тільки ініціативи для надання негайної, короткострокової, нелетальної військової допомоги, але й створення структури для забезпечення стійкої та довгострокової підтримки з боку НАТО. Після Мадридського саміту країни-члени Альянсу та партнери виділили понад 640 мільйонів євро (приблизно 700 мільйонів доларів США) на САР [10].

НАТО визначило довгострокову підтримку України як пріоритет. На саміті в Вільнюсі 2023 року було ухвалено рішення про розширення Комплексного пакету допомоги (САР), який передбачає стабільне фінансування для відновлення сектору безпеки та оборони України. Допо-

мога також підтримує інтеграцію України в НАТО, зокрема перехід на стандарти Альянсу. Союзники зобов'язалися допомогти Україні в подоланні наслідків війни, зокрема у розмінуванні та медичній допомозі. Крім того, НАТО і Україна співпрацюватимуть для обміну досвідом, набутим під час війни [10].

Отже, НАТО підтримує мирне вирішення конфлікту, закликаючи усі сторони дотримуватись міжнародних норм та стандартів. Альянс наголошує на важливості дипломатичних зусиль як основного шляху до припинення насильства та активно сприяє зусиллям, спрямованим на підтримку України як незалежної та суверенної нації. В цілому, позиція НАТО щодо російсько-української війни відображає його роль як важливого актора, який забезпечує безпеку та стабільність у європейському регіоні.

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Європейська безпека ґрунтується на інтеграції для мирного вирішення конфліктів через співпрацю держав і міжнародні структури, де ключову роль відіграє НАТО, яке

забезпечує стабільність та захист від загроз. Дипломатичні зусилля НАТО включають військову підтримку України та її інтеграцію в НАТО і ЄС для забезпечення суверенітету.

Альянс продовжує адаптуватися до нових викликів, підтримуючи колективну оборону і міжнародний порядок, засуджуючи дії Росії в Україні. НАТО активно залучає міжнародних партнерів до дипломатичних зусиль, підтримує Україну через реформи оборони, підвищення бойової готовності та надає допомогу через Комплексний пакет.

Після вторгнення Росії в 2022 році НАТО запровадило санкції і посилило підтримку України. Поглиблена співпраця з НАТО відображає політичні зв'язки та підтримку суверенітету України. Військова присутність на східних кордонах є частиною стратегії стримування та оборони, зокрема через розгортання бойових груп, багатонаціональних штабів та підкріплень, що підвищують боєздатність. Ключовими кроками стали розгортання нових бойових груп у країнах Східної Європи та ухвалення оборонних планів на саміті у Вільнюсі 2023 року, що посилило координацію зусиль.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аніщенко О. Сучасні тенденції військового співробітництва збройних сил України з НАТО та ЄС. *Воєнно-історичний вісник*. 2022. Т. 42, № 4. С. 117–133. URL: <https://doi.org/10.33099/2707-1383-2021-42-4-117-133>
2. Балабан Р. В. Україна в геополітичному просторі НАТО. *Євроінтеграційні процеси в Україні: історичні, культурні, політико-правові та психологічні аспекти*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-311-1-23>
3. Бойові групи НАТО в країнах Балтії і Польщі повністю готові. *Організація Північноатлантичного договору*. 2017. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_146557.htm?selectedLocale=uk
4. Кручиніна О. Україна–НАТО: проблеми та перспективи співпраці в умовах російсько-української війни. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2023. № 2 (16). С. 145–156. URL: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2023-02-145-156>
5. Міністри оборони НАТО затвердять посилення присутності Альянсу в Східній Європі. *Європейська правда*. URL: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2016/02/9/7044582/>
6. НАТО закликає до продовження «зернової угоди». *Укрінформ*. 2024. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3610237-nato-zaklikae-do-prodovzenna-zernovoi-ugodi.html>
7. Папп В. В., Ерфан Є. А. Україна на шляху до ЄС та НАТО. *Ефективність міжнародної економічної інтеграції*. 2023. URL: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-326-5-26>
8. Путівник до Уельського саміту НАТО – Ньюпорт, 4–5 вересня 2014 року. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_112107.htm
9. Росія вийшла із «зернової угоди». Що це означає для України та світу. *BBC news Україна*. 2023. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/articles/c72ve44j72qo>
10. Саміт НАТО – 2022. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_196144.htm
11. Саміт НАТО 2023 року в ретроспективі. *NATO Review*. URL: <https://www.nato.int/docu/review/uk/articles/2023/07/27/samt-nato-2023-roku-v-retrospektiv/index.html>
12. Стужук Ю., Шпура М. Співробітництво України з НАТО: історична ретроспектива та сучасність. *Збірник наукових праць Центру воєнно-стратегічних досліджень НУОУ імені Івана Черняхівського*. 2023. С. 118–125. URL: <https://doi.org/10.33099/2304-2745/2022-3-76/118-125>
13. Члени Альянсу міцно стоять разом перед лицем найбільшої загрози безпеці за життя покоління. *NATO*. URL: https://www.nato.int/cps/uk/natohq/news_193674.htm
14. Шушкін І., Воронова О. Міжнародні відносини Україна – НАТО: сучасний стан і шляхи розвитку. *Journal of innovations and sustainability*. 2023. Т. 7, № 3. С. 02. URL: <https://doi.org/10.51599/is.2023.07.03.02>
15. Economou A., Kollias C. In NATO we trust(?): the russian invasion of ukraine and EU27 citizens' trust in NATO. *Peace economics, peace science and public policy*. 2023. URL: <https://doi.org/10.1515/peps-2023-0029>
16. Manuel T. L. NATO and the common foreign and security policy: is this the right time for an european army? *European student think tank*. URL: <https://esthinktank.com/2024/02/07/nato-and-the-common-foreign->

and-security-policy-is-this-the-right-time-for-an-european-army-an-open-parenthesis-in-perspective-of-the-new-emerging-conflicts/

17. Megoran N. "Russian Troops Out! No to NATO expansion!" A pacific geopolitics for a new Europe. *Political geography*. 2022. P. 102699. URL: <https://doi.org/10.1016/j.polgeo.2022.102699>